Գոնուիլ Ֆրանսա, Ֆրանսայի սրտին մէջ, այս պաշտելի Սեւրին մէջ որ է «Անդր Ֆրանսա»· լաւ է· բայց պատկանիլ Ֆրանսայի համալսարանին կը նշանակէ պատկանիլ անոր միտքի եւ սրտի ազնուականութեան: Դուք անոնցմէ էք· ասոր համար է որ մեծ ուրախութիւն է ինձ ողջունելու ձեր գործը, ողջունելու այն ամէն բան որ կատարեցիք, ողջունելու շարունակականութիւնը այն ամէն բանի որ իրագործուեցաւ· հուսկ ողջունելու եղբայրութիւնը՝ որով միասին աշխատեցանք այս գործին մէջ: Ինծի կը պարտի ողջունելու եւ ցուցադրելու իբրեւ տիպար Հայ Վարժարանին այս օրինակը որ նմանապէս տխուր պարագաներուն տակ պիտի կարենան հիմնուիլ եւ բարգաւաճիլ:

Ինձ կը պատկանի դարձեալ ողջունելու եւ տալու այն օրինակը՝ որ Հայ Վարժարանը նման հաստատութիւններուն ընձեռեց, որոնք հաւասարապէս պիտի կարենան հիմնուիլ եւ բարգաւաճիլ:

Երբ քանի մը օր առաջ առաքելութիւն մը յանձնեցի Հրմա· Խանդատեանին, որպէսզի Մերձաւոր Արեւելքին մէջ ուսումնասիրէ Ֆրանսական լեզուին եւ մշակոյթին վիճակը, եւ որոշելու միջոցները Ֆրանսական քարտէսագրութեան, չխնդրեցի միայն ըլլալ իմ աշխարհագէտը եւ քարտէսագիծը, այլ բան մը աւելի: Ես խնդրեցի իրմէ, ինչպէս անցեալին մէջ, ըլլալ Մերձաւոր Արեւելքին մէջ, որ է Ֆրանսայի մէջ, որ է Սեւրի մէջ, բարեկամը, ծաւալիչը ոչ միայն Ֆրանսայի եւ Ֆրանսական մշակոյթին, այլ նաեւ Հայկական Դատին:

Շնորհակալութիւն բոլորիդ ձեր հիւրասիրութեան· իմ ալակցութիւնս ունիք: Բարեկամութիւններ... անցեալը հոն է ցոյց տալու համար որ դուք ունիք զանոնք:

ՃԱՌ

ՓՕԼ ՊՈՒԱՅԷԻ

ՏԵՍՈՒՉ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՒ ԴՊՐՈՑԻՆ

ԱՆԴԱՄ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ

8 Յուլիս, 1934

Պր· Նախագահ,

Հաճելի եւ հպարտալի մենաշնորհ մ'ունիմ այսօր ողջունելու ձեզ Հայկական Ճեմարանի անունով: Լաւ գիտէք որ այս Ճեմարանը մարդկային տեւական մեծ հիմնարկութենէն մէկն է, Մեծն Մխիթարի: Մխիթար չէր գոհանար ուեւէ ընդհանուր գիտական, աստուածաբան, լեզուագէտ, փիլիսոփայ մ'ըլլալէ· չէր գոհանար իր գործերովը միայն· չէր գոհանար այն բաներով՝ որ ինք կը ստեղծէր իր շուրջ· չուզեց ներկային համար միայն աշխատիլ, այլ ապագային, որուն համար Մխիթարեան տպարանին կից հիմնեց այս փառաւոր Հայկական Ճեմարանը:

Ուրեմն, քիչ մը իր անունով է որ, Պր· Նախարար, կ'ողջունեմ ձեզ այսօր ու կը խորհիմ թէ դուք ալ իր սրտին սիրելի անձերէն մէկն էք: Քաղաքական մարդ ըլլալէն առաջ, ուսուցիչ եղաք, ճամբորդ մ'եղաք: Անոնցմէ չէք որ մէկ նիւթին մէջ կը պարփակուին, ինչպէս Մխիթար· որու համար մօտ էք իրեն, եւ կը խորհիմ թէ այս ողջոյնը որ կ'ուղղեմ իր անունով, յատկապէս սիրելի պիտի ըլլայ ձեզի:

Երկրորդ տիտղոս մըն ալ ունիմ ողջունելու ձեզ հոս: Կրնամ ձեզ ողջունել, Պր· Նախարար, նաեւ Վարժարանին անունով, որուն պատիւն ունիմ Վարիչն ըլլալու· վարժարանին՝ որ կը ճանչնաք եւ խորապէս կը սիրէք: Այս վարժարանը հայկական սահման մըն է: Իր հիմնարկութեան առաջին տարիներէն սկսեալ, հայերէնը աւանդեց, պահեց հայկական գիտութեան առաւելութիւնները որ մինչեւ այսօր մեր երկրին մէջ պակսած չէ: Կը բաւէ յիշատակել այդ բոլորին անունները՝ որոնք հայերէն լեզուն սորվեցուցին մեր մօտ: Ամէնէն առաջ Սիրվի, յետոյ Ֆլորիվալ, Տիւլորիէ, Կապրիէլ, Երեսփոխան Օկուսթ Մայեր, Անթուան Մէյիէ որ հիւանդութեան պատճառաւ հեռու է մեզմէ այսօր, բայց միտքով ու սրտով մեզի հետ է: Այժմ, իմ սիրելի ընկերակիցը Պր· Մակլեր, որ ներկայ է հոս ու բոլոր հայերը կը սիրէ որպէս եղբայր մը, որ դոհ չըլլալով իր տուած ուսուցումէն, անդրադոյն կը խորանայ իր աշակերտներով, որովհետեւ Ֆրանսացիով մը հիմնուած Ռոսսէ, կովկասեան այս գիտութիւնը այժմ կը շարունակուի ձեր աշակերտներով, անոնցմէ երկուքը ծանրաբեռնուած պաշտօնական առաքելութեամբ մը Տէր եւ Տիկին Ժոնվալ, իրապէս լաւագոյն աշակերտներն են մեր Մակլեր եւ Մէյիէ բարեկամներուն:

Ուրեմն հայ լեզուներու անունով, վարժարանի անունով է որ ձեզ կ'ողջունեմ, Պր· Նախարար, եւ գըլխաւորարար մեր վարժարանի եւ հայկական բաժինի անունով:

Հուսկ՝ թերեւս երկրորդ տիտղոսով մըն ալ կ'ողջունեմ ձեզ, որպէս վաղեմի բարեկամ: Կը յիշէ՞ք մեր առաջին հանդիպումները Լուի Մարեն: Կը բերէիք ձեր